

ÇOCUKLARDA OLUMLU DAVRANIŞ GELİŞTİRME

**OLUMSUZ
DAVRANIŞLAR
ORTAYA ÇIKMADAN
ÖNCE**

KURALLARIN, SONUÇLARIN VE ÖDÜLLERİN TANIMLANMASI

Kuralları, kurallara uyulmadığı zaman sonuçlarını, uyulduğunda ise alacağı ödülleri ona anlatın.

Kurallarının Oluşturulması

Çocuğunuza, ondan beklediğiniz davranışları çok net biçimde ifade edin. Çocuklar kuralların oluşturulması sürecine ne kadar çok katılırsa, kurallara da o kadar uyarlar.

Kurallar

AÇIK

KISA

NET olmalı ve

«KARARLI» lıkla ifade edilmelidir

EVDE TOP OYNAMANI İSTEMİYORUM.

Kural Sayısı

Kuralların sayısı mümkün olduğunca az olmalıdır. Çocuğun yaş ve sınıf düzeyine göre arttırılıp azaltılabilir.

Kuralların Sunumu

Kuralların resim ya da şekillerle birlikte sunulmasında yarar vardır. Resim ve şekillerle desteklenen kurallar evin görünür uygun bir yerine asılabilir.

Kuralların Öğretilmesi

Kuralların etkili olabilmesi, çocuğun bu kuralları doğru bir biçimde anlamasına ve bu kurallara uymasına bağlıdır.

- Aşama 1- **Söyleme**
- Aşama 2- **Gösterme**
- Aşama 3- **Kontrol ve Yeniden Gösterme**

Kuralların Uygulanması ve İzlenmesi

- Tutarlı Davranmak
 - Model Olmak
- Sık Sık Kuralları Hatırlatmak
- Kurallar belirlenirken, kuralların ihlali durumunda uygulanacak yaptırımları da kararlaştırmak önemlidir.

İSTENMEYEN DAVRANIŞ SONRASINDA GÖSTERİLEBİLECEK CAYDIRICI TEPKİLER

GÖRMEZDEN GELME

Yaptığı olumsuz davranışları ön plana çıkarmak yerine olumlu davranışlara odaklanmak için bu teknikten yararlanır. Görmezden gelme özellikle **dikkat çekmeye yönelik davranışlarda** çok etkili olabilir.

Çocuk olumsuz davranışın tepkiye neden olmadığını gördükçe bu davranışı yapmaktan vazgeçebilir.

Çocukla fiziksel olarak ilgilenmek zorunda kalsanız bile göz kontağı kurmamaya, konuşmamaya dikkat edin.

KESİN BİR "HAYIR"

Eğer sert ve kararlı bir şekilde **"Hayır"** derseniz ve çocuk yapmaktaki olduğu yaramazlığa ara verirse, hemen başka bir şeyle ilgilenmesini sağlayın. "Hayır"ı tekrarlamaktan kaçının, çok duymak duyarsızlığa yol açar.

SÖZEL UYARI

Çocuğa yanlışını düzeltme şansı tanıyın. "Az önce ne konuşmuştuk?" ya da "Boyama yaparken kuralımız neydi?" gibi... Böyle bir uyarı en azından, çocuğa yaptığını tekrar değerlendirme fırsatı verir.

TEPKİNİN BEDELİ

Tepkinin bedeli, uygun olmayan davranışı izleyen biçimde, elde ettiği ödüllerin (yıldız, gülen yüz v.b) geri alınmasıdır.

Örnek: Hafta sonu sinema etkinliğini iptal etme,

MOLA

Mola uygulamasında çocuk, istenmeyen davranışı yaptıktan hemen sonra yaklaşık 5 dakika gibi kısa bir süreliğine, bulunduğu ortamdan çıkartılarak yalnız bırakılır. Çocuğa neden dışarı çıkarıldığı söylenir ve

Örn:“ Sanırım her ikimizin de biraz sakinleşmek için zamana ihtiyacımız var. Beni odanda bekle, beş dakika sonra konuşalım” denilebilir.

Bu süreden sonra çocuğun yaptığı yanlışını anlayıp anlamadığı kontrol edilir şekilde konuşulur.

MOLA

Ara verme süresinin çocuğun protestoları nedeniyle sona erdirilmemesine dikkat edilmelidir. Bunun gerçekleşmesi halinde çocuğun **şiddet davranışları da ödüllendirilmiş olur.**

Çocuk bu tekniğin gerçekleştiği odada karmaşaya neden olduysa, odadan ayrılmadan önce eski haline döndürmekte fayda vardır.

Eğer planladığınız gibi uygulayabiliyorsanız, molayı iki hafta kadar süreyle her istenmeyen davranıştan sonra uygulamaya devam edin

Mola süresi çok uzun tutulmamalıdır.

Mola alanının pekiştirici özelliği olmamalıdır.

Mola saldırgan çocuklar için etkili olabilirken içine kapanık çocuklar için kullanılmamalıdır

KONTROL TEKNİĞİ

Seni neden çıkardığımı anladın mı?

Yaptığın davranış hakkında ne düşünüyorsun?

Bu davranışı tekrar etmemek için nelere dikkat etmelisin?

ALTERNATİF DAVRANIŞ BELİRLEME

Yapılan yanlış davranışın yerine kabul edilebilir yeni bir davranış önermek

Örn; Duvarı boyamak yerine kağıda güzel bir resim yapmasını sağlamak

CEZA KULLANIMI

Ceza, bireye istemediği bir Őeyin verilmesi, istediği bir Őeyin elinden alınması ya da verilmemesidir.

Unutulmaması gereken nokta cezanın istenmeyen davranış ortaya Őıktıktan sonra verildiği ve amacının istenmeyen davranışı önlemek olmasıdır.

Ceza verilen davranış tekrarlanmadığı zaman hemen ödüllendirilmelidir.

Cezanın Bazı Olumsuzlukları Vardır

Ceza, davranışı azaltmaz, sadece baskılar. Yani cezanın varlığında ortaya çıkmasını engeller.

İyi ve haklı nedenlere dayanmayan ceza başka davranış sorunlarına yol açar. (Korku, kaygı ve saldırganlık gibi).

Ceza, uygun davranışın ne olduğuna ilişkin bir ipucu sağlamaz. Ceza veren kişinin saldırganlığı ceza alan ve bunu izleyen çocuklar için olumsuz bir modeldir.

Ceza, cezalandırılan çocukta dargınlık ve içe kapanma gibi olumsuz sonuçlara yol açabilir.

Ceza, olumlu iletişim kurma fırsatlarını engeller.

Ceza, güçlünün haklı olduğu imajı yaratabilir.

Önemli olan cezayı doğru koşullarda uygulamaktır.

Etkili bir ceza, öğrenciyi olumsuz davranışları yapmaktan alıkoyabilir.

ÖRNEĞİN

• İstenmeyen davranış Küfürlü konuşma

• Ceza 5/10 dakika odada bekleme

Ceza, özellikle bilerek yapılan olumsuz davranışların yerleşmesini engellemek açısından yararlıdır.

Olumsuz etkileri nedeniyle ceza, mümkün olduğunca az kullanılmalıdır.

Verilen cezaların fiziksel ceza olmaması ve kişiliğine zarar vermemesi gerekir.

BİR ÖRNEK

PROBLEM DAVRANIŞIN TANIMLANMASI

A) Tanım : Sınıfta gezinme.

B) Davranışı ortaya çıkaran etkenler : Yapılan etkinlikte başarısız olduğunda, kendisiyle ilgilenilmediğinde (sürekli kendisiyle öğretim yapılışın, konuşulsun istiyor.) ve engellendiğinde (oynamakta olduğu materyal elinden alındığında) problem davranış ortaya çıkabiliyor.

UYGUN ALTERNATİF DAVRANIŞ BELİRLEMEK

A) Tanım : Dikkat çekmek için etkinliği bırakmak yerine; parmak kaldırabilir, isteğini sözel olarak ifade edebilir. (ör: öğretmenim ödevime bakar mısın, ödevimi yapamıyorum yardım eder misin ? vb.) Etkinliklerde başarısız olduğunda öğretmenden yardım, etkinlik tekrarı isteyebilir (öğretmenim yapamıyorum diyebilir, yeniden oynayabilir miyiz diye sorabilir.)

B) Öğretim yöntemi : Alternatif davranışlar ödüllendirilerek, problem davranışlar görmezden gelinerek öğretilir. Or: Sırasında oturup, öğretmeni dinlediği durumlarda bu davranışı vurgulanarak ödüllendirilir, sınıfta gezindiği durumlarda ise hiç ilgilenilmez, gezinme davranışına ödül olacak hiçbir uyaran verilmez.

A) Aferin, çok güzel olmuş vb., Defterine yıldız atmak, gülen yüz yapmak, şeker, çikolata gibi her çocuğun sevebileceği yiyecekler vermek , Topla oyuncak arabalarla oynamak.

B) Önce sürekli pekiştirme daha sonra zaman aralıklı pekiştirme tarifesi kullanılacak.

ÇOCUĞUN UYUMLU DAVRANIŞINI ARTIRMA

Çocuk istenen davranışı yapmaya başladığı zaman onun bu davranışa devam etmesi yönünde pekiştirici sözler söyleyin.

İyi Davranışları Övün

Beklediğimize biraz yakın olan davranışları bile övün. Ufak şeylerle başlayın;

Verilen bir işi doğru yapma

Yemeğinin büyük bir kısmını yeme

Saldırgan davranışlarda azalma gibi

Davranış doğru olarak her tekrarlanışta övgünüzü belirtmekten çekinmeyin. Açık ve anlaşılabilir konuşun. Böylece çocuk, hangi davranışının ne sebeple övgü aldığını anlayabilsin ve tekrarlama isteği duysun;

Örneğin: "Bu sabah pek usluydun." yerine, "Bu sabah mızıldanmadan kalktığın ve kıyafetlerini kendin giyindiğin için teşekkür ederim.

Rahatsız Edici ama Zararsız Davranışları Görmezden Gelin

Nelerin zararsız olduğuna karar verin ve onları görmezden gelin. Rahatsız edici davranışların aksini yaptığında övün.

Örneğin; Eğer çocuğunuz kapıları çarpıyorsa ve siz de bunu görmezden gelmeye karar verdiyseniz, kapıyı çarpmadığında, "Kapıyı yavaşça kapadığın için teşekkür ederim." diyebilirsiniz.

Çocukla Konuşurken Olumlu Kelimeler Kullanın

Örneğin: "Ona derhal yemeğini ye!" yerine, "Lütfen yemeğini yer misin?" demelisiniz.

**OLUMSUZ TAVIR TAKINMAMIŞ
OLURSUNUZ.**

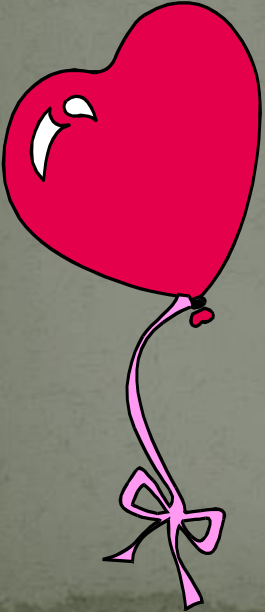
Tek Bir iř Verin

Çocuğa isteğinizi bir kez de kendi ağzıyla tekrarlatın, işi bitirmesini bekleyin ondan sonra diğer bir iř verin.

ÖDÜLLENDİRİN

Çocuğu doğru davranış
sergilediğinde ödüllendirin.

BU ÖDÜLLER :

- ✓ Simgesel ödüller; yiyecek, içecek, oyuncak
- ✓ Sözel ödüller; övme ifadeleri
- ✓ Etkinlik ödülleri; sinemaya gitme, birlikte hafta sonu geçirme

